

Ik wil de grootste zijn? Niet zo snel, mannetje: idee dat mannelijke zoogdieren altijd forser zijn, klopt niet

Forse mannen die om de kleinere vrouwtjes knokken, het is een hardnekkig idee. Maar voor de helft van de zoogdieren gaat dat alvast niet op.

Tom Ysebaert
Donderdag 14 maart 2024 om 03:00

Actrice Nicole Kidman meet 1,80 meter. Haar ex Tom Cruise 1,72 meter. Een aanzienlijk verschil, aanleiding voor gegniffel in showbizzland toen ze nog een glamourpaar vormden. Want het cliché wil dat mannen groter horen te zijn. Niet alleen bij de mens, ook bij de olifant, het hert en de leeuw. Forsere mannetjes lijken de norm in het (zoog)dierenrijk.

“Het is een hardnekkig en wijdverspreid idee, dat teruggaat naar Charles Darwin. Maar het klopt niet”, zegt de Amerikaanse onderzoekster Kaia Tombak. Met twee collega-wetenschappers heeft ze gegevens van 429 soorten vergeleken en de bevindingen gepubliceerd in *Nature Communications*.

Wat de lichaamsmassa betreft, bleken de mannen bij 45,1 procent van de onderzochte zoogdierensoorten het zwaardere geslacht te zijn. Bij 38,7 procent was er geen merkbaar verschil. Bij 16,2 procent vormden de vrouwen het stevigere geslacht. “Vooral die 38,7 procent vind ik belangrijk”, zegt Tombak. “Het haalt het idee onderuit dat mannen altijd de grootste zijn.”

Zeeolifant vs. vleermuis

Bij maki's, goudmollen, paarden en zebra's zijn man en vrouw gelijk. Bij de soorten waar de man de plak zwaait qua omvang, steekt de noordelijke zeeolifant erbovenuit. De vent is er drie keer zwaarder. Aan de andere kant van het spectrum vinden we de *Murina peninsularis*, een Aziatische vleermuis, waar de vrouwtjes 1,4 keer zwaarder zijn.

Keken de wetenschappers naar lengte (zonder staart) in plaats van massa, dan waren de resultaten nog meer uitgesproken. Dan valt er bij net niet de helft (49,9 procent) van de zoogdierensoorten geen verschil tussen de geslachten te bespeuren. Bij 28 procent is de man langer en bij 22,1 procent de vrouw.

Die 429 soorten maken maar 5 procent van alle zoogdieren uit. Is dat voldoende om conclusies te trekken? “Toch wel”, meent Tombak. “We zijn voor de kwaliteit van de data gegaan, en niet zozeer voor de kwantiteit. We baseerden ons op solide gegevens, over voldoende individuen, zodat we ook met de verschillen tussen die individuen rekening konden houden.”

Macho-ego's

Het cliché van de grotere mannen kon meer dan een eeuw standhouden, onder meer omdat veel studies de aandacht exclusief richtten op dierengroepen waar het mannelijke over(ge)wicht opvallend was: roofdieren, evenhoevigen (zoals herten en buffels) en primaten. Tombak en co. namen andere groepen zoals de knaagdieren en de vleermuizen mee. Daar zijn mannen en vrouwen aan elkaar gewaagd, wat een ander beeld oplevert.

Tombak geeft ruiterlijk toe dat wetenschappers al vroeger tot die vaststellingen gekomen zijn. In de jaren 70 van de vorige eeuw plaatste een bioloog, Katherine Ralls, vraagtekens bij het gangbare discours. Maar haar werk werd zo goed als genegeerd. Was zij het slachtoffer van seksisme? Waren er macho-ego's gekrenkt? Tombak sluit het niet uit. "Er kan ook gemakzucht gespeeld hebben. Het was wellicht eenvoudiger om het oude idee te blijven aanhangen."

De onderzoekers stotten op nog merkwaardige fenomenen. Zo was bij de prairiehonden het mannetje omvangrijker in het begin van het broedseizoen, maar even groot aan het einde ervan. Er doen zich ook schommelingen naargelang de plaats voor. Bij de kortneusvleerhond zijn de vrouwtjes forser in Zuid-India, maar in het midden van het land is het andersom.

Seksuele selectie

De bankwoelmuisen kennen grotere vrouwen in het laagland en stevigere mannen in de bergen. En dan zwijgen we nog over zoogdieren die, zoals de fretkat uit Madagaskar, op twee mannentypes bogen (een grotere en een even grote).

"De diversiteit is enorm", zegt Tombak. Voor haar en haar twee collega's is dat reden genoeg om de biologische theorie over seksuele selectie te herzien. Die zegt dat mannen groter en sterker zijn, omdat ze met elkaar moeten concurreren voor de vrouwen. Op hun beurt kunnen de vrouwen hun energie meer richten op nakomelingen baren en grootbrengen.

"Het onderzoek richtte zich tot dusver vooral op de mannelijke strategieën in de voortplanting. Hoog tijd dat de vrouwelijke strategieën aandacht krijgen", zegt de onderzoekster.

Evolutiebioloog Dominique Adriaens (UGent) noemt het een interessante en degelijke studie. "5 procent van de zoogdieren onderzoeken is weinig, maar wel voldoende om de claim te ondersteunen dat de mannelijke dieren bijlange niet altijd de grootste zijn. De theorie van de seksuele selectie hoeft hiermee niet op de schop, maar dit onderzoek biedt wel elementen om onze kijk erop te veranderen, om het vertekende beeld bij te sturen. Er spelen allicht meer mechanismen dan grotere, sterkere en vechtende mannetjes."

Bron artikel: *De Standaard*, 14 maart 2024, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240313_97346327. Dit artikel werd gereproduceerd met toestemming van de uitgever, alle rechten voorbehouden. Elk hergebruik dient het voorwerp uit te maken van een specifieke toestemming van de beheersvennootschap License2Publish: info@license2publish.be.